

שלה תשפ"ה

תהלתו בקהל הסידרים

דברי תורה, סיפורים ומשלים

מאת המנהל הר"ח ר' יצחק אהרן קליין שליט"א

גליון תקע"ו

עלו זה בנגב

נגב - צד דרום, רומז לחכמה, כמ"ש הרוצה להחכים ידרים (ב"ב כ"ה), שתעלו במעלות החכמה, ועליתם את ההר - תתגברו על היצירה הנמשל להר, ואחר שתתעלו במדרגה וראיתם את הארץ מה היא - תראו בעצמכם כי כל הארצות כל העוה"ז הגשמי, 'מה היא' - אין בו ממש ואינו כלום. (נועם אלימלך)

ויבא עד חברון

ברש"י חז"ל בסוטה לד, למה לא כתיב ויבאו. אלא מלמד שפירש כלב מהם והלך ונשתטח על קברי אבות שיבקשו עליו רחמים שייציל מעצת מרגלים. והובא בזוה"ק, שכאשר ראה כלב שמשה מתפלל על יהושע הבין שיהי' כאן נסיון גדול וסיכן עצמו ללכת דרך שבילים ודרכים צדדיים מקום מגורי הענקים להתפלל שם אפילו שפחד מהם כי חשש על עצמו שלא יכשל בעצתם, ומכאן נלמד כי כאשר אדם בצרה ימסור נפשו להתפלל על קברי צדיקים. (זוה"ק)

ויהם כלב את העם

כתב רש"י, שאמר להם וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם, הבינו שהולך לדבר בגנותו של משה. וצריך להבין מהיכן ידעו זאת. וי"ל כי הדרך במי ששונא חבירו אינו מזכירו בשמו כמו שאול ששאל את יונתן מדוע לא בא בן ישי אל הלחם וכו', וכן כי בוחר אתה בבן ישי, וכן כאן בדברי כלב לא הזכיר שם 'משה' אלא 'בן עמרם', לכן חשבו האנשים שבא לדבר נגד משה ולכן השתתקו כולם.

(נחלת יעקב)

יום לשנה תשא את עוונותיכם

הקשו המפרשים, מדוע קבלו עונש קשה כזה שעל כל יום שהיו בארץ קבלו עונש שנה שלימה במדבר. ויש לומר שבאמת לא היה העונש אלא רק כימי החטא, כדאיתא בב"ב קא, שבכל שנה כשהגיע יום ט' באב היו חופרים לעצמם קברים והיו מתים י"ד אלף בכל שנה ולפי זה יהיה הפשט יום אחד בשנה תשא את עוונותיכם.

(המבי"ט)

וימצאו איש מקושש

בגמרא איתא (שבת קנ): מעשה בחסיד אחד שנפרצה לו פרצה בתוך שדרה וחשב לגדרה, וזכר שישבת ונמנע ולא גדרה, ונעשה לו נס וגדל במקום הפרצה אילן צלף וזמנה הייתה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו.

והקשו המפרשים, מה החסידות שלו שנמלך ולא גדרה, הרי שבת היום, ולכן מפרשים שלא גדרה כל ימיו, גם לאחר השבת היות שחשב על כך בשבת, ויש מפרשים, שחשב בשבת לגדרה במוצאי שבת, ויש אומרים שחשב לגדרה ע"י גוי, וקנס את עצמו שלא יגדרה לעולם,

והנה מובא בספר בן יהודע מהבן איש חי שחסיד זה היה רבי יהודה בר אלעי, והתנוצץ בו נשמת 'צלפחד בן חפר' אשר חטא במקושש עצים בשבת, ועכשיו תיקן אותו חסיד את מעשהו, ועל כן נעשה לו נס זה שגדל 'צלף חד' בשדה, שזה אותיות 'צלפחד', ועי"ז שקנס את עצמו מלגדרה הפרצה לעולם, תיקן את חטאו של צלפחד שהוא ג"כ פגע במצוות שבת. (ספר הגלגולים)

ואתם הדבקים בה' א' חיים כלכם היום

בקריאת שמע יש רמ"ה תיבות ועם ג' תיבות ה' א' אמת, יש רמ"ה תיבות כנגד רמ"ה אבריו של אדם, ואם אומרים בכוננה הם מחזיקים רמ"ה אבריו

האדם, כי כל תיבה נותן כח לאבר אחד. וזה נרמז כאן, ואתם - אותיות אמת, הדבקים בה' א' - דהיינו אם מדבקים ה' א' אמת לקר"ש, ממילא חיים כולכם היום - כל האברים מקבלים חיות.

(מדרש יונתן פ' ואתחנן)

ונהי בעינינו כהגבים

כתב רש"י הק', שמענו אומרים זה לזה נמלים יש בכרמים כאנשים. וצריך להבין, הרי לא כל האנשים היו ענקים אלא ארבעה אבל שאר התושבים בא"י היו בגובה כמו המרגלים, וא"כ מדוע אמרו הענקים דוקא עליהם שהם כנמלים. ועוד הרי כדי להפחידם די לומר ושמ ראינו בני ענק. וי"ל, דהנה רש"י בפ' בראשית כתב שם שיאמרו אומות העולם על ישראל שהם לסטים שגזלו את הארץ מתושביהם. והנה אמרו במדרש (דברים ה') על הפסוק 'לך אל נמלה' (משל), שיכולים ללמוד איסור גזל מהנמלה שאינה נוגעת בגרעין של חברתה. וזה שאמרו הענקים על המרגלים שאין לנו מה לפחד מהם כי הם כנמלים שלא נוגעים במה שאינו שלהם וא"כ ראוי לנו שנעשה כך ולא נלך לכבוש מהם, וזה היה כוונתם להכניס בישראל חשש בכיבוש הארץ מטעם גזל, אך באמת אין בדברי המרגלים כלום וכמו שכתב רש"י בבראשית כי הקב"ה בידו הכל והוא נתנה לנו. (קדושת לוי ז"ע)

ויאמר משה אל ד' ושמועו מצרים כי העלית וכו' ואמרו מבילתי יכולת ה' וכו'

וצריך להבין, מדוע מזכיר כאן יציאת מצרים, והרי טעם זה גורם לחשוב שכח ה' גדול מאד שהוציאם ממצרים, ואם תאמר ששם היו ראויים ועכשיו הם חטאים הרי גם אז טען המקטרג הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז ואפילו הכי גאל אותם ה', וא"כ למה עכשיו אינו רוצה להכניסם. אלא הסיבה כי כבר אין בידו כח נגד המקטרג ולא מטעם שהם חטאים כי גם במצרים היו חטאים.

(מקח טוב)

ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר

יש להבין מה הכוונה יגדל כח ה'. וכן צריך להבין כפל הלשון כאשר דברת לאמר - דיבור ואמירה. ועוד מה הכוונה כאשר דברת, היכן דיבר ה'. וי"ל, עפ"י מה שפירש בס' 'תפארת שלמה' פ' חיי שרה בנוסח הברכה בברוך שאמר והי' העולם, שתכלית הבריאה היה שרעה ה' להיטיב לישראל ועי"ז יתגדל ויתקדש שמו בעולם, וזהו שאמר: ברוך שאמר והיה העולם - ברוך עושה בראשית, וכל תכלית הבריאה לקיים ברוך מרחם על הבריות ולשלם שכר טוב ליראיו, ועי"ז האב הרהמן המהולל בפה עמו וכו'. והנה אמרו חז"ל שמתחילה עלה במחשבה לברוא העולם במידת הדין ואח"כ שיתף מדת הרחמים, וזהו 'ועתה' - אחר שיתוף מדת הרחמים לבילתי כלות אותם, כאשר דברת לאמר, דיבור הוא לשון קשה, וללאמר - אמירה רכה זה מידת הרחמים, ועי"ז השיתוף עם מדה"ד ביטל ה' הגזירה כי תכלית הבריאה היה להיטיב לבני"י, ועי"ז יגדל כח ה' ויתקדש שמו בעולם.

(אדמו"ר מבאבוב זצ"ל)

כאשר דברת לאמר ה' ארך אפים

צריך להבין כפל הלשון דברת לאמר. הנה בר"ה ז', אמר הקב"ה שכאשר ישראל זקוקים לרחמים לבטל גזירה רעה יעשו כסדר הזה ד"ג מדות של רחמים ה' ה' קל רחום וחנון ויושעו והיינו שיקראו בתורה ד"ג מדות כמו

שאנו עושים בתעניות ויש מפרשים שיעשו ממש כמו ה"ג מדות בפועל אבל הפלאה ז"ע כתב ראי' דדי באמירה ולא בפועל ממש כי הנה המדה הראשונה לפי תוס' זה מדת א-ל והאיך אפשר לומר לעשות בפועל מדת קל הידמה צור ליוצרו א"כ בע"כ די באמירה וזוהו פירש הנוסח קל הורית לנו לומר שלוש עשרה כי ע"י שהזכיר מדת קל וזה א"א לעשות בפועל זה מוכיח שהורית לנו לומר ולא בפועל וזה כאן הפירוש ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר שדי באמירה בעלמא ולא בפועל ממש ואז יסלח ה' ויכפר על בני"י.

(אמרי יצחק)

ולא תתורו וכו' למען תזכרו וכו' והייתם קדושים

סמיכות הפסוקים מובן עפ"י מ"ש בשם השרף מקאצק ז"ע, לומר שזכירת התורה תליא בשמירת הקדושה, שאם רוצה אדם לזכור את תלמודו שיתקיים תלמודו בידו הרי תנאי קודם למעשה הוא 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', ולא יהיו כוונתכם בשביל שכר ועונש אלא והייתם קדושים לא, זה יהי' המטרה והכוונה בשביל שכך ציוה הקב"ה להיות לו מובדל מכל רע קדוש לה'. (מחשבת הלוי)

ויאמר ה' סלחתי כדברך

הנה משה התפלל לה' על כבוד שמים שלא יאמרו הגוים מבילתי יכולת ה' וכו', וע"כ אמר לו ה' 'סלחתי כדברך' גם מהיום והלאה שכל מי שיתפלל לה' כסגנון הזה, שיתפלל למען כבוד שמים - יענה לו ה' בקשתו, ומשה רבינו המשיך בכח תפילתו לכל המתפללים אחריו בכל הדורות להתפלל קודם על כבוד שמים ואח"כ על בקשתו הפרטית, וזהו סלחתי 'כדברך' כמו שאתה דיברת. (הרבי מלובלין ז"ע)

ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה לה'

'עריסה' מלשון מטה, וראשית עריסותיכם היינו שתיכף בבוקר ברגע שפותח עיניו, חלה תרימו לה' 'חלה' הוא לשון 'תפילה', כמו 'זיחל משה', שיקבל עליו מיד בבוקר עול מלכות שמים ויתפלל תיכף לה' שיוכל להתקרב אליו.

(מגן אברהם ז"ע)

ראשית עריסותיכם תרימו חלה לה'

שיתפלל תיכף בבוקר על כלל ישראל, וכפי שהובא בשם הרבי רבי זושא ז"ע, כשהיה קם בבוקר היה אומר צפרא טבא לכל ישראל שיהיו כולם בריאים ויירד עליהם השפעות טובות ברכות רפואות פרנסות ישועות ונחמות.

(אמרות טהורות)

עו"ל ראשית עריסותיכם קאי על המחשבה שצריך לקדש מיד בקומו את המחשבה.

(שם)

יום לשנה תשא את עוונותיכם

הקשו המפרשים, האך יצא מאת ה' שמלא רחמים לעונש משפט חמור כזה, שיום נחשב לשנה. וי"ל, שיצא מזה טובה לעם ישראל לדורות, שחוטאים במשך השנה ובהגיע יום הכיפורים עושים תשובה יום אחד בשנה והקב"ה מכפר להם על עוונות של כל השנה. כמ"ש: כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם, וזהו יום אחד' בשנה תתכפרו את עוונותיכם.

(אוצרות החיים)

עלו זה בנגב ועליתם את ההר

אמרו חז"ל, הרוצה שיחכים ידרים והרוצה להעשיר יצפין, והסימן מנורה בדרום ושלחן בצפון, וידוע שיצו"ר נקרא 'הר', כמ"ש חז"ל 'צדיקים נדמה

להם כהר, וברא הקב"ה יצר הרע אבל ברא כנגדו תורה תבלין, כי בלי תורה אי אפשר לנצח את היצר הרע, ובארץ ישראל היצר הרע יותר בתוקפו, כמ"ש הארז"ל עה"פ 'יגער ה' בך השטן הבחור בירושלים' שבחר ללחום בכל תוקפו את הדרים בירושלים, וא"א לנצחו רק ע"י התורה שזה תבלין נגד היצר הרע, לכן אמר: 'עלו זה בנגב' שזה דרום, והרועה שיחכים ידירים, ועל ידי זה ועליתם את 'ההר' - תוכלו לנצח את היצר הרע שנדמה כהר.

(חמד שלמה)

הימים ימי כיבורים ענבים

יש להבין, מדוע הוצרך לומר שהענבים נתבכרו. וי"ל, משה רבינו אמר למרגלים: 'ולקחתם מפרי הארץ, וקחתה נקראת בחז"ל בכסף', ומדוע הוצרכו לשלם הרי ארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו. אלא וי"ל שנצטוו להביא פירות גמורים שאינם צריכים יותר לקרקע ודינם כמטלטלין שצריך לשלם למי שנמסע אותם. ולכן אמר הכתוב: 'ולקחתם' - בכסף, והטעם כי הימים ימי כיבורים ענבים והיו פירות גמורים שאין שייכים כבר לקרקע ועליהם צריכים לשלם.

(רבי יהודה אסאד זצ"ל)

ויאמר ה' סלחתי כדברך

ברש"י הק' מביא, "כדברך" - בשבילך שאמרת פן יאמרו מצרים וכו'. הנה, משה התפלל שלא יהיה ח"ו חילול ה' ע"י הגויים שיאמרו מבלתי יכולת ה' וכו', ובאמת הלא לב כל אדם ביד ה' ויכול להטות אותם שלא יאמרו מבלתי יכולת ה' ואז לא יהיה חילול ה'. אך ידוע שדיבורו של צדיק עושה רושם, כמ"ש: 'ותגורו אומר ויקם לך'. וכיון שאמר משה בתפילתו שיהי חילול ה', אז גרם לזה שיאמרו הגויים כך. והנה סלחתי 'כדברך' - בשביל דברך שדיברת שיאמרו הגויים, אבל לולא דברך הייתי מטה את לבם שלא יאמרו, ואז הייתי מעניש את ישראל ח"ו.

(קדושת לוי)

ויאמר ה' סלחתי כדברך

ואולם חי אני וכו' אם יראו את הארץ לכאורה יש סתירה, כי אם ה' סלח להם למה נענשו שלא יכנסו לארץ. ונראה לומר, שמשה בא בטענה להגן על כבוד קדושת שמו יתברך שלא יאמרו הגויים וכו', לזה אמר לו הקב"ה שבדבר הזה נתרצה לו ע"י שיכניס את בניו לארץ ישראל כפי שהבטיח לאבות, אבל חלק העונש המגיע להם על זה לא יותר ה', אבל אלו המרגלים לא יזכו להכנס לארץ.

(דברי ישראל)

ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו

יש לומר שהכונה היא כידוע שכלב נשא את מרים, וא"כ ידעה מרים היטב בעונש על דיבור לשון הרע כאשר דברה על משה וא"כ בודאי הזהירה אותו שלא ידבר לשון הרע וזה הרמז עקב היתה רוח אחרת עמו - דהיינו מרים שנישאה לו.

ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו והביאותיו אל הארץ וכו'

וקשה, למה מזכיר כאן רק את כלב ולא את יהושע שגם נכנס לארץ. ונראה שמשה הזכיר בתפילתו שיאמרו הגויים מבלתי יכולת ה' וכו' אל הארץ אשר נשבע להם, והכוונה שהגויים יאמרו שה' אינו מקיים שבועותיו וע"ז השיב ה' חי אני וכו' שלא נשבעתי אלא לאבותם בברית בין הבתרים ודור רביעי ישובו הנה ודור המדבר היו הדור הרביעי ליורדי מצרים ולכן כשנמסר משה שה' נשבע לאבותם יתקיים השבועה ע"י שיכניס את כלב שהיה מדור הרביעי דהיינו יהודה פרץ חצרון וכלב ולכן לא הזכיר את יהושע כי היה מדור חמישי ושבועת ה' היה על דור רביעי.

(חלקי האבנים)

וימצאו איש מקוש

אמרו חז"ל מקושש לשם שמים נתכוון שרצה ללמד את בניו שאע"פ שנגזר עליהם למות במדבר מ"מ חייבים בשמירת שבת. ותמוה, אם אמנם היה ירא שמים איך העז לחלל שבת במזיד והרי אין רשאי לבטל מצוה בתורה רק ע"י נביא והוראת שעה, ונראה שידע המקושש שההלכה היא שמלאכה שאין

צריכה לגופה פטור בשבת רק עשה בכוונה שיתקדש שם שמים על ידו ונמצא שלא חילל שבת כלל ומה שסקלוהו היה בדבר השי"ת כי למראה עיני האנשים היה זה מלאכה גמורה ואין דנים את האדם על פי דברים שבלב.

(קדושת לוי)

שלח לך

בפרשת לך לך אומר רש"י שפירוש המלה "לך" הוא 'להנאתך ולטובתך', אם כן קשה למה כתוב כאן שלח "לך" וכי איזה הנאה היה למשה רבנו משלוח המרגלים, ויש לתרץ, כי הרי נגזרה גזירה שמשנה רבנו לא ייכנס לארץ ישראל, ואם כן אילו לא היו שולחים את המרגלים והיו נכנסים כעת לארץ, היה משה רבנו צריך להסתלק ולהיפטר מן העולם, אבל עכשיו

בימי ילדותו, היה איצ"ה (יצחק) ילד טוב ממשפחה טובה, אך בחלוף השנים הוא התמודד עם קשיים שונים שהפכו אותו לנער מתמודד ומאתגר.

תמורות חלו בהתנהגותו ואף מראהו החיצוני לבש צורה אחרת, עימותים מול הצוות החינוכי הפכו לדבר שבשגרה, וגם בבית נערכה האווירה ע"י אמירות והתנהגויות שלא הלמו את רוח הבית והחינוך אותו העניקו הוריו לילדיהם.

מספר שנים חלפו, כשאיצ"ה הולך ומידרדר, עד שבשלב מסוים החליט הבחור לעזוב את הבית ולהתגורר הרחק ממשפחתו. למרבה הכאב, עזיבתו את הבית הקלה במידת מה עליו ואף על הוריו. החיכוכים היום יומיים גבו מחיר כבד מכל בני המשפחה, וכך עשה הוא את דרכו לדירה באחד מיישובי הצפון.

מאז, הקשר ביניהם נותק כמעט לחלוטין. יום אחד הודיע איצ"ה להוריו כי הוא עומד להתחתן. הבשורה לא הייתה משמחת במיוחד... לאחר לבטים רבים החליטו ההורים שלא להשתתף בחתונה; אם הכלה אינה שומרת שבת, והבן בחר לו דרך אחרת - הרי שהם לא ילכו אותו לחופה.

במשך חמש שנים לא ראו אלו את אלו, וההורים אף לא שמעו מבני הזוג. הבן מתגורר במושב בצפון הארץ, והם בבני ברק, רחוק מהעין רחוק מהלב. בוקר אחד התקשר איצ"ה ובישר לאביו כי נולד להם בן. 'מזל טוב!' אמר האב, 'בן ראשון?' 'לא', השיב איצ"ה, 'יש לי עוד שתי בנות. אבא, יש בשבת ברית, וגם 'שלוש זכר בליל שבת. אנחנו רוצים שתבואו'.

'שנבוא??' השתומם האב 'לאן נבוא, למה נבוא?' 'תבואו, תבואו, אנחנו מחכים לכם בישוב שלמי. השיב הבן.

ברור היה לו, לאבא, כי לא ישתתפו בשמחת בנם. והרי איך יישן בבית שאינו שומר מצוות? מה יאכל? איזו צורה תהיה לו, לשולחן השבת? ובכלל, כל המשקעים מן העבר צפו ועלו, הולמים בעוצמת הכאב שהביאו עמם.

למרות כל זאת, החליט האב לשאול 'דעת תורה'. הוא נכנס לביתו של הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, סיפר

שלחל מרגלים ובחטאם גרמו שיישארו במדבר ארבעים שנה, א"כ נשאר משה לחיות עוד ארבעים שנה במדבר, וזה הפירוש 'להנאתך ולטובתך'.

(כלי יקר)

להושע בן נון יהושע

מדוע נכתב חזקיהו תחת המילה בן ולא נקוד בסגול כמו אצל כולם, ויש לתרץ שהרי ידוע שהאות "יוד" שהוסיף משה ליהושע נלקח משורי כשנשתנה שמה לשרה, והרי שם לא היה שום ניקוד תחת ה"יוד", וא"כ מאיפה נלקח הניקוד 'שווא' תחת האות י' שניתן ליהושע, לכן לקחו מהסגול שהיה תחת האות ב' מהמילה 'בן' ונשאר שם רק נקודה אחת, ולכן כתוב 'בן' עם חזקיהו.

(חתם סופר)

ויקרא משה להושע בן נון יהושע

ובתרגום יונתן איתא, 'וכדי חמא משה ענוותנותיה

קרא משה להושע בן נון יהושע, וצריך להבין מדוע כשראה הענוה של יהושע התפלל עליו שיינצל מעצת המרגלים, ויש לתרץ עפ"י הגמרא (יומא לה:): כיון שיצאו רוב שנותיו של אדם בלא חטא שוב לא יחטא, ובחז"מ סי' ל"ה כתב הסמ"ע שמוגיל שלושים ויש נחשב רוב שנותיו לפי הפסוק 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה' ויהושע בשעת שלוח המרגלים היה בן מ' שנה וא"כ כבר עברו רוב שנותיו, ולמה פחד משה שיהושע ייסחף אחר עצת מרגלים, אלא העניין יבואר עפ"י הגמרא (חגיגה ה'): שאלו האנשים אשר מסתלקים מן העולם קודם הזמן מאיזה סיבה שיהיה, מלאך המוות נותן את שנותיהם לאנשים תלמידי חכמים שמעבירים על מידותיהם, מוותרים, נעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, וכו',

א מעשה

על העבר ועל ההווה, וביקש לדעת האם עליו לנסוע לשבת אל הישוב הצפוני, אל בנו המצפה להשתתפותו בברית.

למרבה ההפתעה - הורה לו הרב לנסוע. 'אפילו אוכל כשר אני מסופק אם יהיה לי בביתם' טען האב. 'כשרות זו לא הגיעה אל השוב, השוב הרב' קח איתך לחמניות, יין, חתיכת דג וקצת בשר, מה צריך יותר מזה?'

מופתע יצא האב מבית הגרא"ל זצ"ל, ושב לביתו. הוא בישר לרעייתו כי את השבת הקרובה ישבתו במושב, אצל בנם. כך הורה ראש הישיבה. ביום ששי אחה"צ הם הגיעו אל שערי המושב. כתובת מדויקת לא היה להם, והם פנו אל האדם הראשון שפגשו: 'שלום אדוני, היכן גר יצחק או איצ"ה?'

'הרב גר ברחוב הבא אחרי הכיכר...' השיב האיש. 'לא, אנחנו לא מחפשים את הרב. אנחנו מחפשים את איצ"ה', השיבו לו ונפטרו ממנו, 'כנראה שהם לא רגילים לדמויות בעלות חזות חרדית במושב, והם מפנים כל חרדי שמגיע למושב, אל בית הרב...' חשבו לעצמם. בהמשך השביל פגשו באדם נוסע על טרקטור. 'תוכל להסביר לנו איך מגיעים לביתו של איצ"ה, או יצחק?' - 'הבית של הרב שם', השיב להם, בהצביעו אל המשך השביל, 'שם אחרי' והם נסעו אחרי.

כשנעצרו, הבחינו בשלט קטן עליו מתנוסס שמו של בנם. 'הנה, כאן בית הרב', אמר, והמשיך בדרכו. ההורים ההמומים נכנסו אל החצר ונקשו בהיסוס על דלת הבית. בפתח הבית הופיע אדם נעים הליכות, זקן מסודר מעטר את פניו וציציות נראות על בגדיו. 'אבא!! זעק איצ"ה, 'אבא שלי!!' בתוך שניות היו השניים חבוקים, כשדמעות זולגות מעיניהם. יצחק הכניס את הוריו אל הבית, והם עמדו כשפיהם פעור בתדהמה: שולחן שבת יהודי ערוך למופת וארון ספרים מלא בספרי קודש פיארו את הסלון, וכל הבית כולו העיד כי זהו בית של תורה ומצוות.

אך בזאת לא הסתיימו ההפתעות: לקראת שבת הגיעה קבוצה מבני המושב אל ביתם. הם קידמו את 'הרב' בברכת 'שבת שלום', וליוו אותו אחר כבוד לבית הכנסת, שם ניגש לכותל המזרח, אל

והנה יהושע היה עניו גדול ולכן פחד משה שהוא יקבל עוד שנים נוספות, מאלו שנפטרו קודם זמנו ולפי זה לא עברו רוב שנותיו, ושוב עלול הוא לחטוא כי יהיה לו אריכות ימים, ולא הגיע עדיין לרוב שנותיו.

וגם מצאנו כזאת ככתוב, 'ויהושע וכלב חיו מן האנשים ההם שהלכו לתור את הארץ' וכתב רש"י הק' והאור החיים הק' וכן בכלי יקר שיהושע וכלב נטלו את החלק שמגיע למרגלים, וא"כ יש חשש שיתפתה לעצת מרגלים כי עדיין לא עברו רוב שנותיו, ולכן התפלל משה עליו והוסיף לו אותו י."

(אור חדש על מס' פסחים)

ובזה יובן האיק מגיע למלאך המוות שהוא השטן, והוא היצר הרע, לחלק שנים טובות לאלו שמעבירים על מידותם, הרי תפקידו הוא יורד ומשטין עולה ומקטר, ועושה רק רע לאנשים, אלא הוא אשר דברנו, שכאשר הוא רואה אדם שעברו רוב שנותיו ולא חטא, ויש לו

הבטחה ששוב לא יחטא, וא"כ אין לו שליטה עליו, לכן מה עושה השטן בכדי שיוכל לשלוט עליו ולפתותו לדבר עבירה, מוסיף לו שנים שנלקחו מאחרים, וממילא עדיין לא עברו רוב שנותיו, ויכול לשלוט עליו, וכל מעשיו הם לרעה ולא מטובו מוסיף לו.

עוד יש ליישב, מדוע התפלל משה רק על יהושע, כי ראינו כשאליהו ומידד התנבאו במחנה משה מות יהושע מכנים לארץ ישראל, חרה מאוד ליהושע ואמר אדוני משה כלום, וא"כ יש חשש שיהושע יפתה למרגלים כדי שלא יכנסו לארץ, ועל ידי זה משה רבינו ימשיך לחיות ולהנהיג את בני ישראל כרצון יהושע, ולכן התפלל עליו שלא יסחף בעצת מרגלים, ואל יעשה שום חשבונות ששייכים רק לקב"ה שהוא הקובע מי הוא המנהיג את בני ישראל,

אויף שבת

מקום הרב.

הכל היה מוזר ואפוף מסתורין. בין קבלת שבת לערבית נשא הן יקיר דרשה הלכתית, כשבני המושב מאזינים לדבריו, מרותקים... סעודת שבת עברה עליהם מתוך התרוממות הרוח. מדי פעם כבש האב את בכיו. גם האם לא הצליחה להסתיר את דמעותיה. כך המשיכה הסעודה, שהפכה במשך הלילה לשלום זכר.

כשעזבו אחרוני האורחים את הבית, ביקש האב מבנו ליישב לו את כל התמיהות, ולספר לו מה אירע במהלך השנים האחרונות, מאז נפרדו דרכיהם. וכאן החל הן לספר את סיפורו: "לאחר נישואינו, עברנו לגור במושב. היינו חדשים והרגשנו זרים. כבר בשבת הראשונה התחלנו להרגיש שאנחנו לא כמותם. המושבים של בני המושב היו שונים, ולפליאתנו - יחסם כלפינו היה שונה מיחסם אל שאר בני המושב. כיום, יש כאן קהילה גדולה של בעלי תשובה. אך אז, היו הם בתחילת הדרך. במהלך השבת התעוררה להם שאלה לגבי שימוש בפלטה בשבת. הם דפקו בליל שבת על דלת ביתנו: 'איציק, מותר להניח בשבת מאכל על פלטה כדי לחממו?' לא הבנתי מה הם רוצים ממני; מאז שהיפילו אותי מהשיבה האחרונה, לא פתחתי ספר. ובכלל, מה לי ולכל הדברים הללו? מה הם 'התלבשו' עלי? ואז הם אומרים לי בפשטות ובתמימות: 'אתה מבני ברק, לא בטח אתה יודע מה ההלכה'.

לא היה לי מה לענות, אמרתי להם שאענה להם בבוקר. נזכרתי שבחבילות שלקחתי מהבית היו כמה פסלים, אחד מהם היה הספר 'אורות שבת' שקבלתי לבר המצוה שלי. פתחתי אותו לראשונה בחיי, מצאתי את התשובה לשאלתם ולמחרת ענית להם תשובה. לאחר כמה ימים - שוב שאלה, ושוב - אני מברר ועונה. וכך מצאתי את עצמי במצב בו בני המושב מגיעים אליי יום יום עם שאלות שמתעוררות להם, ואני מחפש תשובות בספרי הלכה ומתקשר לרבנים כדי להשיב להם על שאלותיהם, 'תבין, אבא, כל זה כשאני בלי כיפה, לא שומר שבת, לא מקפיד על כשרות - והם אומרים לי 'כבוד הרב! אמנם

ומי יכניסם לארץ, ומתי זה יקרה.

עוד יש לומר, לפי מה שכתוב בס' בית אלוקים למב"ט שער היסודות פרק נ"ה, כי סדר תחיית המתים יהיה לפי שמות א' ב' לפי האות הראשונה של האדם יקום לתחייה, אך מי שיש בו מדת הענוה יקום תחילה בתחיית המתים, ולכן אם משה לא היה רואה שיהושע עניו, אז לא היה מוסיף לו יו"ד כי גורם לו לחכות בתחיית המתים עד שגיע התור של אלו שמתחיל שמם ביו"ד, כי לפני זה קראו לו הושע וזו בה"א, ולכן כשראה שהוא עניו או הוסיף לו יו"ד כי ממילא יקום קודם מחמת ענוותנותו.

(אוהב ישראל)

על זה בנגב ועליתם את ההר

איתא בשם הבעש"ט נגב אותיות נגב, לרמז בזה שמותר לגנוב דעת היצירה שנקרא הר, כמש' צדיקים נדמה להם כהר, ולרמות אותו שלא יבין שמעשיו

הגשמיים הוא כדי להתעלות בתורה ובמצוות, וכמו שאמרו חז"ל על הפסוק 'חשבת דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך', שדוד המלך אמר בכל יום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני אני הולך והיו רגלי מוליכות אותי אל בתי כנסיות ובתי מדרשות (מד"ר ויקרא לה) כך אמר דוד לרמות היצירה שלא יפריע אותו כי נראה לו שהולך לעסקיו, וזה נרמז גם בפסוק 'עורי צפון ובואי תימן, שתאמר ליצירה שאתה רוצה לקום בהשכמה לצרכי פרנסה, כמ"ש הרוצה שיעשיר יצפין ואח"כ לביהמ"ד ללמוד תורה ולהחכים.

(תולדות יעקב יוסף - עם הוספה)

הנני ועלינו אל המקום אשר אמר ה' כי חטאנו

לכאורה נראה שהם חזרו בתשובה כי אמרו חטאנו וא"כ

מידי שבוע הייתי מתחזק מתוקף תפקידי החדש, אבל הדברים נעו בעצלתיים. בשבת אחת, בקשו הנשים מאשתי שתמסור להם שיעור בפרשת השבוע, 'כמו בבני ברק'. והיא, מה לה ולשיעור תורה... אבל מה לעשות והיא באמת מבני ברק, והם לא מוזתרים... הכנתי לה שיעור ממה שזכרתי, וכך היא מוסרת שיעורים לנשים ואני לגברים, עד שברצון או שלא ברצון - התחלנו לחזור בתשובה...

באותה תקופה החלו לקום כאן במושב יקבים קטנים, יקבי בוטיק, שביקשו הכשר של בד"ץ. הרבנים של הבד"ץ פנו אלי ובקשו שאהיה המפקח מטעמים כדי לתת הכשר על היין. אמרתי להם שאין על מה לדבר, מאחר שאני לא יודע את ההלכות. הם שלחו אליי רב שהדריך אותי ביסודיות - מהנטיעות בכרם ועד הבציר, ומהבציר ועד לשייוק. כך הפכתי לנציג של הבד"ץ במושב, כשגם משכורת יש לי מזה. גם עירוב מהודר יש כאן. משפחות שומרות מצוות באות מדי פעם להתארח בשבת בצימרים של המושב, והאברך שדואג לעירוב מהודר בכל המושבים בסביבה מינה אותי לנציג שלו כאן, כך הפכתי גם לרב פוסק בענייני עירוב!..., איציק סיים את דבריו, כשהוריו יושבים המומים ומרוגשים.

בבוקר יום השבת נערכה הברית, ואף המשך השבת היה מרומם במיוחד. ההורים שבו לבני ברק מרוגשים ומלאי נחת, והאב מיהר להיכנס שוב אל הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, סיפר לו את קורות השבת והודה לו על כך שיעץ לו לעשות את השבת יחד עם בנו. לאחר מכן הביע את תמיהתו באוזני הרב: 'מה קרה כאן? מה גרם לבני לשוב בתשובה בדרך כה פלאית? וכי נס היה כאן?'

והרב השיב: "הפעם הראשונה בה זכה בנך להעריכה כנה - היתה במושב. עד אז, בכל מקום אליו הגיע, היה הוא הילד והנער הבעייתי, כשסביבו תמיד מוצלחים וטובים ממנו. עד אז לא זכה לחוש בהערכה כלפיו מצד אי מי מהסובבים אותו. שם, במושב, רוממו אותו, העריכו אותו. הפכו אותו ל'רב', אז הוא נהיה רב...!"

(הגדתי היום)

למה נענשו. וי"ל שהם לא הודו שחטאו אלא אמרו אשר אמר ה' כי חטאנו אבל אנחנו לא מודים לזה שחטאנו. (בשם הבעש"ט יו"ע)

היש בה עין אם אין והתחזקתם

לאחר פטירת מהר"א מבעלזא זי"ע באו קבוצת חסידיו אל רבי עקיבא סופר זצ"ל אב"ד פרשבורג ואמרו שבאו לקבל ממנו דברי חיזוק, ענה להם, כתיב היש בה עין, אם רוצים לדעת אם האדם שהיו מקושרים אליו הוא צדיק אמיתי אפשר להיווכח "אם אין" כשהצדיק מסתלק לעולם העליון והחסידים מבקשים להתחזק ובאים באחריות ביניהם וסימן שהיה צדיק אמיתי.

(ניצוצי התורה)

ולקחתם מפרי הארץ

איתא בכתבי האר"י ז"ל שמצות ביכורים הוא תיקון לחטא המרגלים ובה יובן הייטב לשון המשנה בביכורים אדם יורד לתוך שדהו ורואה אשכול

שביכר תאנה שביכרה רימון שביכר כורכך עליו גמי ואומר הרי זה ביכורים א"כ בפירות שהביאו המרגלים להראות כמה משונה הכל בזה באים לשבח את פירות א"י ולתקן בזה חטאם.

(רבי מנחם זמבא זצ"ל הי"ד)

ושעיר עיזים אחד לחטאת

כתיב חטאת בלי אילף לרמז שחטא גדול שכוה שכל בני ישראל ישגו בע"ז בא ע"י ששכחו את אלופו של עולם ולכן נכשל בחטא.

(הפני מנחם זצ"ל)

ויניחו אותו במשכר כי לא פורש מה יעשה לו

לכאורה תיבת לו מיותר. ונראה היות כי מחשבתו של צלפחד היה טוב שרצה לחזק עונש מיתה במחלל שבת ורק מעשיו היו לא טוב ואצל משה רבינו ג"כ כשהכה הסלע ה"י מחשבה טובה ומעשה לא טוב ומה שיפסקו למקושי יפסקו גם לו ולכן אמר כי לא פורש מה יעשה לו - למשה.

(הרה"צ רבי אביש מספינקא זצ"ל, זכור לאברהם)

שלח לך אנשים

ברש"י - למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, וכו' ויש להבין, אם מעשה המרגלים היה ממש אחר מעשה מרים, אם כן מדוע שאל רש"י הק' למה נסמכה, הרי בדרך כלל התורה נכתבה לפי סדר המעשים, ואם תמצ' לומר שלא היה הספור של המרגלים לאחר מעשה מרים, א"כ איך עונה רש"י על השאלה הנ"ל שהיה למרגלים ללמוד ממרים שלקתה על שדברה במשה והם לא למדו מוסר ודברו על ארץ ישראל, הרי זה בכלל לא היה באותו זמן,

ויש ליישב, שבאמת זה כן היה באותה תקופה, רק אנו רואים בפרשת בהעלותך, שהתורה הקפידה לא לכתוב שתי עבירות גדולות אחד אחר השני, כמו שכתוב שהפסיק עם יוהי בנסוע הארון בין פורענות לפורענות, ועל זה כתב רש"י, למה כאן לא הפסיק וכתב כן פורענות אחר פורענות, מרגלים לאחר מעשה מרים, וע"ז עונה, מפני שהיה להם ללמוד מוסר ממרים, שאסור לדבר לשון הרע, והם לא למדו. (אמרי אמת)

ברש"י. ראו ולא לקחו מוסר

לכאורה קשה הרי מרים דברה על אחיה הצדיק משה רבינו, ולכן הקפיד ה' עליה, אבל המרגלים דברו על עצים ואבנים ועל הארץ, ומגלן שאסור, הלא אין דומה הנידון לראיה, ומה שייך ראו ולא לקחו מוסר,

ועל זה יש לומר, כיון שמושה רבינו החזיק את עצמו לשפל יותר מן האדמה, כמ"ש כשמרים דברה במשה 'וישמע ה' ולא כתוב וישמע משה, וכמו שמוכא בתרגום יונתן 'ולא חש למיליהון' ע"כ צריכים לומר הקל וחומר' כך, אם מרים נענשה על שדברה במשה שמחזיק את עצמו שפל מן האדמה, אז קל וחומר שאסור לדבר על האדמה עצמה.

(חידושי הרי"מ)

רוח אחרת

איש אחד איש אחד למטה אבותיו

איתא בספח"ק בשם האר"י הק' שכל שבט ליווה את נשיא השבט שנשלח, כגון ראובן בן יעקב ליווה את שמוע בן זכור, שמעון בן יעקב ליווה את שפט בן חורי, יהודה בן יעקב ליווה את כלב בן יפונה, וכאשר ראו אלו הנשמות המלוות את הנשיאים שיש בלבם לדבר רע על הארץ פרחו מהם לשמים, וזה שאמר יוסף הצדיק לאחיו כשבאו למצרים, מרגלים אתם, כי ראה ברוח הקודש שהם עתידים להיות מרגלים, אך כלב בן יפונה שנשא בצדקתו, לכן נשמות יהודה ליווה אותו גם בחזרתו,

ולכן אמר ה' 'ועבדי כלב עקב הייתה רוח אחרת עמו' הכוונה לנשמת יהודה שנשארה עמו, ולכן גם אצל מעשה דיוסף אמר לו יהודה 'כנים אנחנו לא היו עבדיך מרגלים', כי הוא לא היה בעצת מרגלים, ולפי מה שפרשנו מובן כפל הלשון 'איש אחד איש אחד' דהיינו איש אחד הוא הנשיא, ועמו הלך עוד איש אחד ומי הוא, 'למטה אבותיו' השבטים בני יעקב.

(ספח"ק)

פרשת מקושש ולאחריו פרשת ציצית

וברש"י פסוק מ"א בשם רבי משה הדרשן כתב סמיכות פרשת ציצית אחר מקושש עצים, כי שניהם שקולים ככל התורה גם מצות ציצית שנאמר בה למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי וגם שבת ששקולה כנגד כל התורה, ורמז לשייכות שיש ביניהם, במצות שבת יש ל"ט אבות מלאכות, וכן בכריכת החוטים בציצית יש בס"ה ל"ט כריכות בין קשר לקשר, וז' ח' י"א י"ג סך הכל ל"ט, כמו ל"ט מלאכות, וגם הל"ט מלאכות של שבת מתחלק כך באותו ענין, מלאכות הפת י"א הם, ומלאכת האריגה י"ג מלאכות הם, מלאכת העורות ז' ושאר מלאכות ח' סה"כ ל"ט מלאכות.

(הגר"א)

עוד רמז יש בפסוק למנין הכריכות, שהם ז', ח', י"א, י"ג, "גדלים תעשה לך" על ארבע כנפות כסותך, "גדלים" ג"ד במספר קטן הוא 7, ל"ים במספר קטן זה 8 'תעשה' ת"ע הם 11 שיה' לך במספר קטן 13.

והיה לכם לציצית

הרה"ק רבי אהרן מבעליא זי"ע היה מעורר את הנערים שהגיעו למצוות והחלו להניח תפילין, שיקבלו על עצמם שלא לשוחח בדברי חולין כל עוד התפילין עטורים לראשם. אחד הבחורים שהצליח לשמור על קבלה זו, והגיע בסיעתא דשמיא ליום נישואיו, נשאל ע"י הרבי האם יהיה מוכן לקבל על עצמו שלא לשוחח בדברי חולין גם בהיותו עטוף בטלית לאחר החתונה. החתן הסכים, והקפיד מאוד שלא לשוחח שיחת חולין עם הטלית והתפילין. ואז שיבר הרבי את אוזנו של החתן ההוא, ואמר לו דבר נורא! כאשר תגיע לבית דין של מעלה, ויתחילו לדון בענייך, ואימת הדין תהיה נוראה, תוכל להשיב כדלחלן: כדרך כל נפטרי ישראל (כמובא בשו"ע י"ד סימן

ולפי זה אפשר לפרש שלא לך – לדעתך (רש"י)

דמוכן מה שאמר הקב"ה למשה "שלא לך לדעתך" אני איני מצווה אותך" כי הקל וחומר' שהמרגלים היו צריכים ללמוד ממרים זהו רק לדעתך ולשיטתך, שאתה מחזיק את עצמך לשפל יותר מן האדמה, אז אפשר ללמוד ק"ו ממרים, ואז אפשר לשלוח את המרגלים, כי לא ידברו על הארץ.

שלא לך

ברש"י איתא לפי שמרים לקתה על עסקי דיבה, ורשעים הללו "ראו" ולא לקחו מוסר, ולכאורה קשה מה חסר המילה "ראו" די היה לו לכתוב 'ורשעים הללו לא לקחו מוסר', ויש לתרץ בדגמא ברכות כתוב שיש לפעמים ייסורים לצדיקים גם אם לא חטאו, כי ה' אוהב אותם ורוצה לסתותם אם אוהבים אותו גם כשהוא נותן להם ייסורים, ולראות אם הם מקבלים את הייסורים באהבה, וזה נקרא "ייסורים של אהבה" והסימן לזה שהייסורים של אהבה הם בצנעה, בגוף במקום שאחריים לא מרגישים ולא רואים, אבל אם הייסורים במקום שכולם מרגישים ורואים סימן שזה לא ייסורים של אהבה, אלא על עבירות שעשה וזה כפרה בשבילו, והרי כאן אצל מרים היה הייסורים והנגעים בפרסיה, א"כ בוודאי זה בשביל עבירה שעברה – לשון הרע, וזה הפירוש 'ורשעים הללו "ראו" ואם ראו סימן שזה לכפר על חטא לשון הרע, והיו צריכים ללמוד מזה מוסר לא לדבר לשון הרע, ולכן נענישו.

(חנוכה התורה)

והערים בצורות גדולות

ברש"י הק' לשון בירניות גדולות – בתים עגולים, וצריך להבין מה רצו המרגלים לספר בזה לשון הרע, ומה אכפת להם אם הבתים שגרים בהם עגולים הם או מרובעים,

ויש ליישב ע"פ מה שכתב רש"י הק' בפ' מצורע על הפסוקים 'כי תבואו אל ארץ כנען וכו' ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, וכתב רש"י שם שזה בשורה

מזלא טבא וגדיא יאה

מעומקא דליבא

שלוחות בזה למחנך החשוב

הרב מרדכי יאקאב שליט"א

לרגל השמחה במעונו בלידת הנכד

יהא רעוא שיזכה לרוות רב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו לאורך ימים ושנים טובות, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, אכ"ר

ה'תשנ"א ה'תשנ"א ה'תשנ"א

שנ"א) גם אנוכי עטוף בקברי בטלית שבה התפללתי כל ימי חיי, וכיון שבחיי חיות הקפדתי שלא לשוחח בדברי חולין בעת שאני עטוף בה, רק בדברי תורה, הרי גם עכשיו אני מבקש מבית דין של מעלה לא לשוחח עימי אלא בדברי תורה, ואבקש רשות שלא לדבר על יתר המעשים שעשיתי בעולם התחתון!

כן מסופר על הט"ז ש'שכאשר הטלית גדול שלו נתבלה, החליטו בעלי הבתים בעיר לבוב להחליפה בטלית חדשה, אך כאשר הביאו לו את הטלית החדשה סייר הט"ז להתעטף בה, ונימק זאת בכך שהטלית הישנה תוכל להעיד עליו בבית דין של מעלה שלא היו לו מחשבות זרות בתפילת שמונה עשרה.

מצוות ציצית

מדוע ציווה ה' ללבוש ציצית בשבת, הרי השבת עצמה גם אות היא, ויש לומר, שרצה שיהיה 'על כנפי בגדיהם לדורותם' 'לדורותם' לצורך דירתם, כל הג' פרשיות, כי במזוזה כתוב רק ב' פרשיות ופרשת ציצית לא כתיב, ולצורך שמירת הדירה צריך כל הג' פרשיות, לכן הלבישו עצמם בציצית להשלים פרשת ציצית.

(זוה"ק)

על כנפי בגדיהם לדורותם, הכנף פתיל תכלת והיה לכם לציצית

הנה יש לדייק מדוע הפסיק בתיבת "לדורותם" בין כנפי בגדיהם ובין הכנף פתיל תכלת, ולא כתב גם כאן לדורותם, ויש ליישב, עפ"י הגמרא בפ' התכלת (מנחות) דאיתא שם, אין התכלת מעכב את הלבן ואף אם אין להשיג תכלת יקח לבן תחתיו, ולפי"ז מבואר, 'על כנפי בגדיהם' זה קאי על החוט הלבן, ודבר זה ייעשה אף לדורות, כי מצוה זו נוהג לדורות, גם אם אין להשיג חוט תכלת, אבל 'הכנף פתיל תכלת' יהיה לכם רק במדבר או בזמן שבת המקדש קיים, אבל לא לדורות, ולכן לא כתוב בזה לדורותם.

(חתם סופר)

אנו שבמדבר היו, ויש לתרץ כי חז"ל אמרו שלמדבר יש דין כרמלית שאסור רק מדרבנן וא"כ אמאי הרגו את המקושש עצים, הרי לא עבר על איסור דאורייתא, אמנם היות שאז היו שישים ריבוא אנשים במדבר, זה הפך את המדבר לרשות הרבים דאורייתא, ולכן נתחייב מיתה, וזה סיבת ההקדמה, ויהיו בני ישראל במדבר' וממילא יש לזה דין רשות הרבים דאורייתא וע"ז נתחייב מיתה.

(אהל יעקב)

עוד יש לומר, דאיתא בתנא דבי אליהו למה נסמכה פרשת ציצית לפרשת מקושש, אמר משה לקב"ה, רבש"ע בימי החול מלובשים בתפילין ועי"ז נזכרים לקיים את כל מצוות ה', אבל בשבת שאין מניחים תפילין אין להם 'אות', אע"פ שגם שבת נקרא 'אות' אבל זה רק ב'ישב ואל תעשה' ולא ניכר הדבר, ולכאורה מצוות מילה גם נקראת אות, אלא שבמדבר לא מלו את עצמם בני ישראל כי לא היה להם רוח צפונית שתנפאם, כדאיתא (יבמות עא). לכן הוצרכו ליתן להם מצוות ציצית לאות, וזהו 'יהיו בני ישראל במדבר' והרי ע"כ לא מלו את עצמם כי לא היה רוח צפונית לרפאותם. וא"כ היה חסר להם אות, לפיכך קבלו מצוות ציצית.

(תכלת מרדכי)

ויקרא משה להושע בן נון יהושע

ומהיכן לקח משה את האות יוד איתא במדרש כשהגיע משה לכתוב הפסוק והאיש משה עניו מאד לא רצה לכתוב מרוב ענוותנותה כי אין זה מגדר הענוה לכתוב על עצמו שבח גדול כזה לכן כתב ענו בלא יוד אבל האות יוד היה בא בטענה שחיסרו אותו מהתורה לכן נתן אותו להושע, וזה הפירוש בתרגום יונתן: 'כד חמי משה ענוותנותיה' של עצמו – איך כתוב ענו בלא יוד נתן אותו להושע ועי"ז נשאר כתוב בתורה.

(פנינים יקרים)

ענבי הגפן בענבי הגפן

מעומקא דליבא
שלוחות בזה למחנך החשוב

הרב שמעון צבי קליין שליט"א

לרגל אירוסיו בנו יחזקאל שרגא נ"י

מחשובי בוגרי הת"ת

יה"ר שיזכה לראות ולרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצאי לאורך ימים ושנות חיים בבריות גופא ונהורא מעליא במחשך עבודת הקדש - ישא ברכה מאת ה' וירא ברכה והצלחה בעמלו מתוך נחת והרחבת הדעת, אכ"ר

ה'תשנ"א ה'תשנ"א ה'תשנ"א